

7. Khutkyy D. The race is on to restore Ukraine. Is transparency only a distant DREAM? *Hromada Network*. 2024. URL: <https://hromada.network/the-race-is-on-to-restore-ukraine-is-transparency-a-dream/#:~:text=projects,API%20for%20straightforward%20civic%20oversight> (дата звернення: 10.09.2025).

8. Тягнирядно Л. Як працює міжнародна допомога в Україні: досвід ПРООН. *ZMINA*. 2025. URL: <https://zmina.info/articles/yak-praczuuye-mizhnarodna-dopomoga-v-ukrayini-dosvid-proon> (дата звернення: 10.09.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-544-3-7>

СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВОВОГО ВИЗНАЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА ЗМІСТУ ВІДПОВІДНИХ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

Височін Віталій Ігорович

аспірант

*ДУ "Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Макутова
Національної академії наук України"
м. Київ, Україна*

З початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну щорічний приріст кількості нових проєктів МТД збільшився майже в 10 разів порівняно з 2020 роком (17 проти 114 проєктів у 2022 році) та у 20 разів (17 проти 248 та 278 проєктів у 2023 та 2024 роках). Станом на серпень 2025 року в Україні зареєстровано 889 проєктів міжнародної технічної допомоги (далі – МТД), які охоплюють різноманітні суспільні відносини [1]. Зокрема, наразі реалізуються проєкти, які або безпосередньо пов'язані з господарсько-правовими відносинами на території України, або опосередковано на них впливають через МТД, яка надається на макроекономічному та галузевому рівнях. До прикладів таких проєктів можна віднести «Проєкт розвитку підприємництва сільського населення, яке постраждало від бойових дій в Україні», «Фінансування малих та середніх підприємств у рамках Східного партнерства – Етап II», «Програма зеленого відновлення енергетики в Україні» та інші. Виконання цих та інших проєктів МТД, беззаперечно, грає важливу роль у розвитку підприємництва та підтримці економіки України, особливо в часи воєнного стану.

З огляду на відсутність регулювання правовідносин з приводу отримання та використання МТД на рівні закону, а також стрімкого збільшення нових проєктів МТД та їх всеосяжної значимості для економічної стабільності України, постає питання про формування повноцінного господарсько-правового інституту права, а відтак і його теоретичних підвалин. Поняттєвий апарат закріплює та відображає суть існуючих суспільних відносин, в тому числі і їх господарсько-правовий вимір. Саме тому співставлення поточної правової конструкції поняття МТД, яке закріплено в законодавстві України, з історичними умовами виникнення МТД, як більш широкого явища в міжнародних відносинах, та з практичними аспектами реалізації МТД в Україні дозволить зробити критичну оцінку актуальності наявного визначення та його відповідності змісту існуючих правовідносин.

Першим нормативно-правовим актом, який визначав порядок державної реєстрації програм і проєктів МТД, була постанова Кабінету Міністрів України № 441 від 18 квітня 1996 року [2]. Ця постанова затверджувала одноіменне положення, яке не містило правового визначення МТД. Таке визначення було надано в Порядку залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 153 від 15 лютого 2002 року, яка замінила попередню Постанову № 441. Відповідно до нової постанови, МТД – це «фінансові та інші ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються партнерами з розвитку на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України» [3, с. 114].

Повертаючи від нормативного визначення МТД в Україні до історичних обставин виникнення МТД, необхідно зазначити, що початок широкого застосування терміну МТД припадає на 1948–1949 роки. В квітні 1948 року в США було прийнято так званий «План Маршалла», який мав на меті «розширення європейського сільськогосподарського та промислового виробництва» та «стимулювання міжнародної торгівлі між європейськими країнами та між Європою і світом» [4]. В листопаді 1949 року Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію №200 (III) «Економічний розвиток малорозвинених країн», в якій підтримала пропозиції щодо розширення об'ємів фінансування програми та закріплення принципів технічної допомоги [5].

Історичний розвиток реалізації МТД сприяв інституційному закріпленню її визначення в діяльності таких міжнародних установ, як Світовий Банк та Міжнародний валютний фонд. Перша організація визначає технічну допомогу як «передачу або адаптацію ідей, знань, практик, технологій або навичок з метою поліпшення економічного розвитку шляхом розвитку політик, інституцій і їх спроможності,

а також шляхом підтримки відповідних проєктів та програм» [6]. Друга говорить про МТД як про «здатність підтримувати ресурси країн-членів, допомагаючи їм ефективно управляти їхніми економічною політикою і фінансовими справами, здатність зміцнення потенціалу країн у царині людських і організаційних ресурсів» [7].

Аналізуючи ці визначення, можна виділити дві визначальні ознаки МТД, та порівняти їх із аналогічними елементами нормативно-правового визначення, що міститься в українському законодавстві. Перша ознака стосується предмету МТД, де у визначеннях вище це, в першу чергу, ідеї, знання, практики, навички з управління (нематеріальні цінності), а у визначенні Кабінету Міністрів України – це «фінансові та інші ресурси та послуги» [3] (матеріальні цінності). Друга ознака стосується мети надання МТД. Інституційне визначення декларує метою підвищену спроможність країн-отримувачів допомоги здійснювати свої, насамперед, економічні та державно-управлінські функції («динамічна спроможність»). А досліджуване нормативне визначення говорить про «підтримку України» в широкому сенсі («статичний добробут»). Відтак, зазначені відмінності між цими визначеннями свідчать про їх суттєву різницю.

В практиці Організації економічного співробітництва та розвитку є термін допомога з розвитку, який визначається як «державна допомога, призначена для сприяння економічному розвитку та добробуту країн, що розвиваються» [8]. Схожий за змістом термін «міжнародна допомога» більше відповідає українському поняттю МТД, аже визначається як «передача ресурсів держави через кредити, гранти або надання товарів від більш до менш розвинених країн на цілі розвитку або надзвичайної допомоги» [9].

Розглядаючи плани закупівель проєктів МТД в Україні, можна знайти підтвердження тому, що надана допомога не носить суто «технічного» характеру (в розумінні інституційного визначення, наведеного вище), тобто не фокусується виключно на розвитку спроможності. Так, на прикладі плану закупівель проєкту Агентства США з міжнародного розвитку «Програма лідерства, сприяння експорту, залучення інвестицій та розвитку» можна виділити наступні категорії товарів, робіт, послуг, що придбаваються за кошти МТД: 1) розвиток малих та середніх підприємств, 2) кредитування та інвестування для соціальних підприємств, 3) придбання комп'ютерів та програмного забезпечення, 4) придбання автомобілей, тощо [10]. Інакше кажучи, предметом МТД в данному випадку є матеріальні цінності та майно, яке передається бенефіціарам – суб'єктам господарювання. Відтак, наявні розбіжності свідчать про те, що використання терміну МТД в Україні в контексті локальної

правозастосовчої практики є спірним, адже суттєво відрізняється від змісту аналогічних правовідносин, які реалізуються на рівні міжнародних організацій.

Виявлені протиріччя потребують додаткового та більш поглибленого розгляду та вивчення, що стає першочерговим завданням сучасних правників та науковців задля формування майбутніх контурів законодавчого регулювання МТД, яке визначатиме практичні аспекти господарських відносин між суб'єктами господарювання та партнерами з розвитку.

Література:

1. Перелік проектів МТД. *Урядовий портал* : веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/mizhnarodna-dopomoga/pereliki-zareyestrovanih-proektiv-z-planami-zakupivel> (дата звернення: 10.08.2025).

2. Про державну реєстрацію програм і проектів міжнародної технічної допомоги : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.1996 року № 441. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/441-96-%D0%BF/ed20020215#Text>.

3. Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 року № 153. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF/ed20240419#Text>.

4. Нестор Ю. Інвестиційні аспекти реалізації плану Маршалла. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2023. Вип. 5. С. 113–120. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-6-113-120>.

5. UN General Assembly. Economic development of under-developed countries. *United Nations Digital Library*. 16.11.1949. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/210321?ln=en&v=pdf> (дата звернення: 30.08.2025).

6. Technical assistance: a practical account of the challenges in design and implementation / A. Nastase та ін. Gates Open Research. 2021. С. 177. URL: <https://doi.org/10.12688/gatesopenres.13205.2>.

7. International Monetary Fund. IMF Technical Assistance Transferring Knowledge and Best Practice. *International Monetary Fund. About the IMF*. 01.05.2003. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/exrp/techass/techass.htm#whatis> (дата звернення: 30.08.2025).

8. Organisation for Economic Co-operation and Development. Official development assistance – definition and coverage. *Official development assistance – definition and coverage. ODA eligibility and conditions*. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/sub-issues/oda-eligibility-and->

conditions/official-development-assistance--definition-and-coverage.html
(дата звернення: 30.08.2025).

9. Scott J., Marshall G. A Dictionary of Sociology. 3-тє вид. Oxford University Press, 2009. ISBN 9780191726842. URL: <https://doi.org/10.1093/acref/9780199533008.001.0001>.

10. План №86-46 закупівлі товарів, робіт і послуг, що придбаються за кошти міжнародної технічної допомоги. *Урядовий портал* : веб-сайт. URL: https://drive.google.com/drive/folders/1OCXJxBfhq82P0sDDA_0yEwR6YFY4728c (дата звернення: 30.08.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-544-3-8>

CORRUPTION RISKS IN LEGISLATION AS A CRITICAL CHALLENGE TO ITS EFFECTIVENESS

Volokhov Oleksii Serhiiiovych

*Candidate of Sciences (Law), Attorney at Law,
Partner of SLA Attorneys
Kyiv, Ukraine*

Effective legislation serves as the backbone of good governance. Nonetheless, in many jurisdictions, laws themselves become instruments or enablers of corruption due to poor drafting, lack of oversight, or systemic weaknesses. Understanding how corruption risks materialize and how they impair legislation is essential for improving legal frameworks and institutional integrity.

Corruption risks or corruptogenicity of legislation is the ability of certain provisions of legal acts or even their combination to increase or promote the commission of corruption crimes or create conditions for such situations to occur.

The corruptogenicity of laws may be the result of deliberate unlawful political influence motivated by interests that openly contradict the principles of the rule of law and are aimed at distorting the law in favour of individuals and private interests. On the other hand, legislators may unintentionally adopt inadequate or ineffective laws, even if they pursue legitimate political goals free from any undue influence. This may occur due to factors such as: